

บทคัดย่อภาษาไทย

รหัสโครงการ: RDG5550036

ชื่อโครงการ “บทบาทของภาครัฐต่อการสร้างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยร่วมมือกับภาคเอกชน และชุมชนตามเส้นทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน: กรณีศึกษา ประเทศไทย (เชียงราย/เชียงใหม่) สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า (เชียงใหม่) สาธารณรัฐประชาชนจีน (เชียงรุ่ง) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เชียงทอง หลวงพระบาง)”

ชื่อนักวิจัย อารงค์ อุดมไพจิตรกุล, พรณี สอนเพลง, เบญจพร ตามาพงศ์ และ ศัชชญาส์ ดวงจันทร์

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยหลักเพื่อ 1) ศึกษาบทบาทภาครัฐในการสร้างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน และมีวัตถุประสงค์รอง เพื่อ 2) ศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการสร้างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบนของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน 3) ศึกษาเส้นทางเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขงของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน 4) ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน และ 5) สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของรัฐ ในการสร้างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยร่วมมือกับภาคเอกชน และชุมชน ตามเส้นทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบนของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน การวิจัยครั้งนี้ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PAOR ประกอบด้วย การวางแผน (Planning: P) การปฏิบัติการ (Action: A) การสังเกตการณ์ (Observation: O) และการสะท้อนผล (Reflection: R) ประชากรเป้าหมาย คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยวิเคราะห์ของงานวิจัย ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ โดยการวิจัย ได้แบ่งเป็น 3 กลุ่มเหมือนกับ ทั้ง 4 ประเทศ คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน เครื่องมือที่ใช้ คือ เครื่องมือการจัดการความรู้ (KM Tools) การทบทวนแนวคิดครอบคลุม คำสำคัญ (Key words) ตามหัวข้อวิจัย และสร้างกรอบแนวคิด เพื่อนำไปสู่การยกร่างแผนที่ความรู้ (Knowledge mapping) เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากประชากรเป้าหมายจากการเล่าเรื่อง สนทนา และการถาม/ตอบ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

บทบาทภาครัฐในการสร้างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน ประกอบด้วยบทบาทที่สำคัญ คือ 1) กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว 2) ส่งเสริมการลงทุนและพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางทางด้านการท่องเที่ยว 3) อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว 4) ส่งเสริมการพัฒนาอัตลักษณ์ท้องถิ่น 5) ส่งเสริมการสร้างค่านิยมและความปลอดภัยในการท่องเที่ยว 6) กำหนดกฎหมายข้อบังคับเมืองท่องเที่ยว 7) ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ รวมถึงประเทศบ้าน 8) ส่งเสริมและสนับสนุนการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว 9) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงรุก และ 10) ส่งเสริมการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการสร้างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการท่องเที่ยว เริ่มตั้งแต่การวางแผนร่วมกันในการช่วยกำหนดนโยบายทางด้านการท่องเที่ยว การร่วมกัน

ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน และร่วมมือกันส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรู้และมีความเข้าใจ และส่งเสริมให้คนในชุมชนสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว 2) จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ร่วมกันทั้ง 4 เชียง เช่น สงกรานต์ 4 เชียง ลอยกระทง 4 เชียง วัฒนธรรมชนเผ่า 4 เชียง และ โอท็อป 4 เชียง เป็นต้น และ 3) ร่วมมือกันในการใช้ศักยภาพในเชิงสร้างสรรค์

เส้นทางเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขงของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน โดยเริ่มจากเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็น โบราณสถานและโบราณวัตถุ มีการล่องเรือเที่ยวแม่น้ำโขง มีพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ มากมาย และในด้านอาหารนักท่องเที่ยวยังสามารถชิมปลาลุ่มน้ำโขง ส่วนเส้นทางเศรษฐกิจ (Unseen) ประกอบด้วย โฮมสเตย์บ้านแซว และ วัดร้าง 70 วัด เชียงตุงยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม เป็นเมืองแห่งอารยธรรม 3 จอม 7 เชียง 9 นอง 12 ประตุมิเส้นทางเศรษฐกิจ (Unseen) หมู่บ้านตีดาบที่เก่าแก่ของเมืองเชียงตุง หมู่บ้านดินวิถีชีวิตของชาวไทลื้อ และ กาดเช้า (กาดหลวงเชียงตุง) เชียงรุ่งมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวที่มีการผสมผสานกับวิถีชีวิตของชาวไทลื้อกับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ในประเทศจีน และเชียงทองเป็นเมืองมรดกโลกซึ่งยังคงวิถีชีวิตที่ยังคงสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมไว้ได้อย่างสมบูรณ์อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามมาก

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ คนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ วัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ จะต้องมีการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มเล็กๆ มีการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ และมีความร่วมมือของทุกภาคส่วน และจะต้องมีกระบวนการดำเนินการ คือ มีการวางแผนการท่องเที่ยวร่วมกัน มีการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ มีการใช้ศักยภาพเชิงพื้นที่ มีการเรียนรู้วัฒนธรรมในชุมชน และมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล

องค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทภาครัฐในการสร้างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยร่วมมือกับภาคเอกชนและชุมชน ตามเส้นทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน ในรูปแบบ CREATIVE Model ประกอบด้วย C = Competitive Advantage, R = Resource Utilization, E = Education, A = Attractive Activity/Event in tourism, T = Technology Use, I = Innovation, V = Value Creation, E = Environment Preserve โดยจะต้องมีความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน ซึ่งบทบาทภาครัฐมีหน้าที่กำหนดนโยบาย ส่งเสริมการลงทุนและพัฒนาให้การท่องเที่ยว อนุรักษ์และส่งเสริมการพัฒนาอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องมีการกำหนดกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ประสานงานและส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว บทบาทของภาคเอกชนมีหน้าที่ลงทุนและพัฒนาคุณภาพของการให้บริการ ทางด้านการท่องเที่ยว สร้างงานและให้ความรู้กับคนในชุมชนและประสานความร่วมมือกับภาครัฐ บทบาทของชุมชน คือ เรียนรู้และร่วมมือในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อนุรักษ์ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน และพัฒนาทักษะด้านภาษาและถ่ายทอดเรื่องราวเชิงประวัติศาสตร์ของชุมชน

Abstract

รหัสโครงการ: RDG5550036

ชื่อโครงการ “Government’s Role in Developing Creative Tourism with the Collaboration of Private and Community Sector along the Economic Route in the Upper Greater Mekong Sub-region: A Case Study of Thailand (Chiang Rai/Chiang Saen) – Republic of the Union of Myanmar (Kyaing Tong) - People’s Republic of China (Jinghong) – Lao People's Democratic Republic (Chiang Thong, Luang Prabang)”

ชื่อนักวิจัย Tumrong Udompitkul, Pannee Suanpang, Benjaporn Damapong, Shatchaya Dongjun

The aims of this research are 1) studied government’s role in developing creative tourism in the Upper Greater Mekong Sub-region 2) developed the collaboration of government, private and community for developing creative tourism in the Upper Greater Mekong Sub-region 3) studied the economic route in the Upper Greater Mekong Sub-region 4) studied creative tourism in the Upper Greater Mekong Sub-region and 5) developed the body of knowledge in government’s role in developing creative tourism with the collaboration of private and community sector along the economic route in the Upper Greater Mekong Sub-region. The qualitative research methodology was conducted by using PAOR approaches (Planning: P, Action: A, Observation: O, Reflection: R). The data was collected from the key informants means those people who are involved with policy marker and operation in government sector, private and local community in four countries. The knowledge management tools (KM Tools) were utilized by using keys words, mind mapping, storytelling, and dialogues.

The result found that; the government’s role in developing creative tourism in the Upper Greater Mekong Sub-region were consisted of 1) defining policy and strategy for tourism 2) supporting and developing to be center of tourism 3) preserving tourism resources 4) supporting local identity development 5) sustaining value creation and safe in tourism 6) developing laws and regulation for tourism 7) collaboration with the country neighbor 7) coordination with organization with the country neighbor 8) supporting and linkage the tourism routes 9) promoting and marketing tourism and 10) sustaining tourism standard.

The collaboration of government, private and community for developing creative tourism in the Upper Greater Mekong Sub-region was consisted of 1) the

collaboration from every sectors for planning creative tourism policy, developing creative tourism activity and participating local community 2) developing creative tourism activities in four countries such as Songkran festival, Loy ka tong festival, Civilized Tribes festival and OTOP festival and 3) collaborating to developing creative competency.

The economic routes in the Upper Greater Mekong Sub-region starting from Chiang Saen have several historical heritages, Mekong river boat sailing, historical art museums, taste of Mekong's fish, Unseen in Chiang Sean including Ban Sew home stay and 70 historical temple. Kyaing Tong was beautiful with natural resources and historical heritages, the Unseen including the OTOP handmade knife, the local community life style of Thai Lui and morning marketing. Jinghong consisted of tourism variety that integrating Thai Lui life style and tourism attraction. Chiang Thong was the world heritage site which beautiful with historical, cultural and natural.

The creative tourism in the Upper Greater Mekong Sub-region were consisted of community, government, private, creative tourism and cultural. The creative tourism were developed by the communities participation, using local resources, small group activities, learning and experiences and participation form every sectors. The procedure were including creative tourism planning, tourism activities, utilizing local resources, learning cultural in community and promoting creative tourism.

The body of knowledge from the studied of government's role in developing creative tourism with the collaboration of private and community sector along the economic route in the Upper Greater Mekong Sub-region were developed in "CREATIVE Model" which C = Competitive Advantage, R = Resource Utilization, E = Education, A = Attractive Activity/Event in tourism, T = Technology Use, I = Innovation, V = Value Creation, E = Environment Preserve. Moreover, the role of government responsible from defined policy and strategy for tourism, supporting the investment in tourism, preserving local indentify, developing laws and regulation for tourism, collaboration and supporting tourism. The private sector responsible for investment in tourism and develop the quality of services, employ the local community and collaboration with government. Local community responsible for learning and collaboration with government and private sector participating the creative tourism activities, preserving cultural and natural and developing communication skills for telling the community history.